

Oikeustapauskokoelma

Yhdistetyt asiat C-38/21, C-47/21 ja C-232/21

**VK
vastaan
BMW Bank GmbH,**

**F.F.
vastaan
C. Bank AG**

**CR ym.
vastaan
Volkswagen Bank GmbH
ja
Audi Bank**

(Landgericht Ravensburgin esittämät ennakkoratkaisupyynnöt)

Unionin tuomioistuimen tuomio (suuri jaosto) 21.12.2023

Ennakkoratkaisupyyntö – Kuluttajansuoja – Moottoriajoneuvoa koskeva leasingsopimus ilman lunastusvelvollisuutta – Direktiivi 2008/48/EY – 2 artiklan 2 kohdan d alakohta – Leasingsopimuksen, johon ei liity sopimuksen kohteen lunastusvelvollisuutta, käsite – Direktiivi 2002/65/EY – 1 artiklan 1 kohta ja 2 artiklan b alakohta – Rahoituspalvelua koskevan sopimuksen käsite – Direktiivi 2011/83/EU – 2 artiklan 6 alakohta ja 3 artiklan 1 kohta – Palvelusopimuksen käsite – 2 artiklan 7 alakohta – Etäsopimuksen käsite – 2 artiklan 8 alakohta – Muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehdyn sopimuksen käsite – 16 artiklan l alakohta – Poikkeus peruuttamisoikeudesta autonvuokrauspalvelujen tarjoamisen osalta – Moottoriajoneuvon ostamiseksi tehty luottosopimus – Direktiivi 2008/48 – 10 artiklan 2 kohta – Sopimuksessa mainittavia tietoja koskevat vaatimukset – Olettama tiedottamisvelvollisuuden noudattamisesta lakisääteistä tiedotusmallia käytettäessä – Direktiivin horisontaalisen välittömän oikeusvaikutuksen puuttuminen – 14 artiklan 1 kohta – Peruuttamisoikeus – Peruuttamisen määräajan alkaminen, kun annetut tiedot ovat puutteellisia tai virheellisiä – Peruuttamisoikeuden väärinkäyttö – Peruuttamisoikeuden menettäminen passiivisuuden perusteella – Velvollisuus palauttaa ajoneuvo ensin liitännäistä luottosopimusta koskevan peruuttamisoikeuden käyttämisen yhteydessä

- 1. Kuluttajansuoja – Kulutusluottosopimukset – Direktiivi 2008/48 – Rahoituspalvelujen etämyynti – Direktiivi 2002/65 – Soveltamisalat – Moottoriajoneuvoa koskeva leasingsopimus ilman lunastusvelvollisuutta ei kuulu mainittujen direktiivien soveltamisalaan*

(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/65 1 artiklan 1 kohta ja 2 artiklan b alakohta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48 2 artiklan 2 kohdan d alakohta)

(ks. 131–135, 137–151 ja 156 kohta sekä tuomiolauselman 1 kohta)

2. *Kuluttajansuoja – Kuluttajasopimukset – Direktiivi 2011/83 – Palvelusopimus – Käsite – Moottoriajoneuvoa koskeva leasingsopimus ilman lunastusvelvollisuutta kuuluu käsitteen alaan*
(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83 2 artiklan 6 alakohta ja 3 artiklan 1 kohta)

(ks. 153–156 kohta sekä tuomiolauselman 1 kohta)

3. *Kuluttajansuoja – Kuluttajasopimukset – Direktiivi 2011/83 – Etäsopimus – Käsite – Moottoriajoneuvon leasingiä koskeva palvelusopimus ilman lunastusvelvollisuutta – Etäviestintä käyttämällä tehty sopimus – Sopimuksen neuvotteluvaihe, jossa kuluttaja ja elinkeinonharjoittajan välittäjä ovat olleet samanaikaisesti fyysisesti läsnä – Elinkeinonharjoittaja on noudattanut tiedottamisvelvollisuuttaan – Sopimusta ei voida pitää etäsopimuksena*
(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83 2 artiklan 7 alakohta)

(ks. 164–167 ja 170–173 kohta sekä tuomiolauselman 2 kohta)

4. *Kuluttajansuoja – Kuluttajasopimukset – Direktiivi 2011/83 – Muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehty sopimus – Käsite – Moottoriajoneuvon leasingiä koskeva palvelusopimus ilman lunastusvelvollisuutta – Etäviestintä käyttämällä tehty sopimus – Kuluttaja on ollut fyysisesti elinkeinonharjoittajan sellaisen välittäjän toimitiloissa, joka harjoittaa eri alan liiketoimintaa kuin mainittu elinkeinonharjoittaja – Sopimusta ei voida pitää muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehtynä sopimuksena – Edellytykset*
(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83 2 artiklan 8 alakohdan a alakohta)

(ks. 177–183 kohta ja tuomiolauselman 3 kohta)

5. *Kuluttajansuoja – Kuluttajasopimukset – Direktiivi 2011/83 – Peruuttamisoikeus – Poikkeukset – Autonvuokrauspalvelut, jos sopimus edellyttää suoritusta määrättyinä ajankohtana tai määrätyn ajan kuluessa – Moottoriajoneuvon leasingiä koskeva palvelusopimus ilman lunastusvelvollisuutta – Pääasiallinen tarkoitus – Kuluttaja käyttää ajoneuvoa määrätyn sopimuksen täyttämisyksikön aikana rahamääräisiä maksuja vastaan – Sopimus kuuluu kyseisen poikkeuksen alaan*
(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83 16 artiklan l alakohta)

(ks. 190–202 kohta ja tuomiolauselman 4 kohta)

6. *Kuluttajansuoja – Kulutusluottosopimukset – Direktiivi 2008/48 – Sopimuksessa mainittavia tietoja koskevat vaatimukset – Peruuttamisoikeus – Kansallinen säännöstö, jossa säädetään laillinen oletama, jonka mukaan velvollisuutta antaa peruuttamisoikeutta koskevat tiedot on noudatettu, kun on käytetty lakisääteistä tiedotusmallia – Säännöstöä ei voida hyväksyä – Kansallisella tuomioistuimella, jonka käsiteltävänä on oikeusriita, jossa vastakkain on ainoastaan yksityisiä, ei ole pelkästään unionin oikeuden perusteella velvollisuutta jättää tällaista säännöstöä soveltamatta – Yksityisellä, jonka oikeuksia on loukattu sen vuoksi, että kansallinen oikeus on ristiriidassa unionin oikeuden kanssa, on oikeus vaatia korvausta tällä perusteella kärsimästään vahingosta*
(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan p alakohta)

(ks. 217, 219, 220 ja 224–230 kohta sekä tuomiolauselman 5 kohta)

7. *Kuluttajansuoja – Kulutusluottosopimukset – Direktiivi 2008/48 – Sopimuksessa mainittavia tietoja koskevat vaatimukset – Peruuttamisoikeus – Velvollisuus mainita koron määrä, joka kuluttajan on maksettava päivää kohden, jos hän käyttää peruuttamisoikeuttaan – Ulottuvuus*
(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan p alakohta ja 14 artiklan 3 kohdan b alakohta)

(ks. 233–240 kohta ja tuomiolauselman 6 kohta)

8. *Kuluttajansuoja – Kulutusluottosopimukset – Direktiivi 2008/48 – Sopimuksessa mainittavia tietoja koskevat vaatimukset – Velvollisuus mainita muodollisesti olennaiset tiedot kaikista kuluttajan käytettävissä olevista tuomioistuinten ulkopuolisista valitus- tai oikeussuojamenettelyistä – Ulottuvuus*
(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan t alakohta)

(ks. 243–246 kohta ja tuomiolauselman 7 kohta)

9. *Kuluttajansuoja – Kulutusluottosopimukset – Direktiivi 2008/48 – Sopimuksessa mainittavia tietoja koskevat vaatimukset – Luoton ennenaikaisen takaisinmaksun perusteella maksettava korvaus – Velvollisuus ilmoittaa kyseisen korvauksen laskentatapa konkreettisesti ja keskivertokuluttajan kannalta helposti ymmärrettävällä tavalla – Ulottuvuus*
(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan r alakohta)

(ks. 250–256 kohta ja tuomiolauselman 8 kohta)

10. *Kuluttajansuoja – Kulutusluottosopimukset – Direktiivi 2008/48 – Sopimuksessa mainittavia tietoja koskevat vaatimukset – Kuluttaja on saanut puutteellisia tai virheellisiä tietoja – Peruuttamisen määräajan käynnistymisedellytys – Tietojen puutteellisuus tai virheellisyys, joka ei ole omiaan johtamaan kuluttajaa harhaan hänelle kuuluvien oikeuksien ja velvollisuuksien laajuuden suhteen*
(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohta ja 14 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan b alakohta)

(ks. 263–267 kohta ja tuomiolauselman 9 kohta)

11. *Kuluttajansuoja – Kulutusluottosopimukset – Direktiivi 2008/48 – Sopimuksessa mainittavia tietoja koskevat vaatimukset – Viivästyskorko – Sopimuksessa on mainittava viivästyskorko konkreettisen prosenttiosuuden muodossa ja viivästyskoron mukauttamismekanismi – Sopimuksessa on mainittava viitekorko ja viitekoron muuttamisen taajuus, jos viitekorko on vaihtuva – Ulottuvuus*
(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan l alakohta)

(ks. 269–272 kohta ja tuomiolauselman 10 kohta)

12. *Kuluttajansuoja – Kulutusluottosopimukset – Direktiivi 2008/48 – Peruuttamisoikeus – Luottosopimuksen täyttäminen kokonaisuudessaan johtaa peruuttamisoikeuden lakkaamiseen*
(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48 14 artiklan 1 kohta)

(ks. 275–279 ja 292 kohta sekä tuomiolauselman 11 kohta)

13. *Kuluttajansuoja – Kulutusluottosopimukset – Direktiivi 2008/48 – Sopimuksessa mainittavia tietoja koskevat vaatimukset – Kuluttaja on saanut puutteellisia tai virheellisiä tietoja – Tiedot ovat johtaneet kuluttajaa harhaan hänelle kuuluvien oikeuksien ja velvollisuuksien laajuuden suhteen – Peruuttamisen määräaika ei ole alkanut – Peruuttamisoikeutta ei voi käyttää väärin*
(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohta ja 14 artiklan 1 kohta)

(ks. 280–284 ja 289–293 kohta sekä tuomiolauselman 11 kohta)

14. *Kuluttajansuoja – Kulutusluottosopimukset – Direktiivi 2008/48 – Sopimuksessa mainittavia tietoja koskevat vaatimukset – Kuluttaja on saanut puutteellisia tai virheellisiä tietoja – Tiedot ovat johtaneet kuluttajaa harhaan hänelle kuuluvien oikeuksien ja velvollisuuksien laajuuden suhteen – Peruuttamisen määräaika ei ole alkanut – Kuluttaja on käyttänyt peruuttamisoikeuttaan – Luotonantaja ei voi vedota siihen, että peruuttamisoikeus on menetetty passiivisuuden perusteella – Edellytykset*
(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohta ja 14 artiklan 1 kohta)

(ks. 297–300 kohta ja tuomiolauselman 12 kohta)

15. *Kuluttajansuoja – Kulutusluottosopimukset – Direktiivi 2008/48 – Peruuttamisoikeus – Tavaroiden toimittamista koskevan sopimuksen kannalta liitännäisen luottosopimuksen peruuttamisen seuraukset – Kansallinen säännöstö, jonka nojalla kuluttajalla on velvollisuus palauttaa luotolla rahoitettu tavara tai saattaa luotonantaja viivästyksen tavarantoimituksessa – Luotonantajan mahdollisuutta olla maksamatta takaisin kuluttajan jo maksamia kuukausieriä samanaikaisesti, kun kuluttaja palauttaa tavarantoimituksen, ei voida hyväksyä*

(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48 3 artiklan n alakohta ja 14 artiklan 1 kohta)

(ks. 303–308 kohta ja tuomiolauselman 13 kohta)

Tiivistelmä

Näiden kolmen yhdistetyn asian taustalla on useita oikeusriitoja, joiden asianosaisina on yhtäältä kuluttajia ja toisaalta rahalaitoksia, joilla on sidos autojen jälleenmyyjiin, ja joissa on kyse siitä, ovatko kuluttajat käyttäneet pätevästi peruuttamisoikeuttaan yhtäältä moottoriajoneuvoa koskevan leasingsopimuksen, johon ei liity lunastusvelvollisuutta (asia C-38/21), osalta ja toisaalta useiden eri luottosopimusten, joiden tarkoituksena on ollut rahoittaa käytettyjen autojen ostaminen (asiat C-47/21 ja C-232/21), osalta.

Asiassa C-38/21 VK vieraili BMW-merkkisten autojen jälleenmyyjän toimitiloissa, joissa autokaupan työntekijä, joka toimi BMW Bank GmbH:n luotonvälittäjänä, tarjosi VK:lle moottoriajoneuvoa leasingsopimuksella ja esitteli tämän tyyppisen sopimuksen eri osatekijät, kuten sopimuksen keston ja kuukausierät. VK teki marraskuussa 2018 etäviestimellä BMW Bankin kanssa yksityiskäyttöön tarkoitettua moottoriajoneuvoa koskevan leasingsopimuksen. Sopimuksen – jonka kesto oli 24 kuukautta ja joka perustui BMW Bankin myöntämään lainaan – mukaan VK:lla ei ollut ajoneuvon lunastusvelvoitetta sopimusjakson päättyessä. VK ilmoitti 25.6.2020 haluavansa peruuttaa leasingsopimuksen. VK katsoi nimittäin, että kansallisessa lainsäädännössä säädetty neljäntoista päivän peruuttamisen määräaika ei ollut vielä alkanut kulua, koska tiedot, jotka hänelle olisi kansallisen lainsäädännön mukaan tullut antaa, olivat riittämättömiä ja käsittämättömiä.

Asioissa C-47/21 ja C-232/21 useampi kuluttaja on tehnyt luottosopimuksen käytetyn moottoriajoneuvon ostamisesta yksityiskäyttöön. Kyseisten sopimusten valmisteluvaiheessa ja niiden tekemisen yhteydessä autokaupat, joilta kyseiset ajoneuvot on ostettu, toimivat C. Bank AG:n (asia C-47/21), Volkswagen Bank GmbH:n ja Audi Bankin (asia C-232/21) välittäjinä. Kyseiset kuluttajat peruuttivat myöhemmin luottosopimuksensa ja vaativat lähinnä, että heille maksetaan takaisin kuukausierät, jotka he olivat suorittaneet sopimuksen peruuttamispäivään mennessä. He katsoivat, että kansallisessa lainsäädännössä säädetty neljäntoista päivän peruuttamisen määräaika ei ollut vielä alkanut kulua, koska heille ei ollut asianmukaisesti annettu peruuttamisoikeutta koskevia tietoja eikä muita pakollisia tietoja.

Tässä tuomiossaan unionin tuomioistuimen suuri jaosto täsmentää moottoriajoneuvoa koskevan leasingsopimuksen, jossa ei sovita kuluttajan velvoitteesta lunastaa ajoneuvo, yhteydessä kuluttajansuojaa koskevien direktiivin 2002/65,¹ direktiivin 2008/48² ja direktiivin 2011/83³ soveltamisaloja sekä direktiivissä 2011/83 tarkoitettujen palvelusopimuksen, etäsopimuksen ja muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehdyn sopimuksen käsitteiden ulottuvuutta. Lisäksi se ottaa luottosopimusten yhteydessä kantaa useisiin seikkoihin, jotka liittyvät direktiivissä 2008/48 luotonantajille asetettuun velvollisuuteen antaa kuluttajille tietoja muun muassa peruuttamisoikeudesta, ja siihen, millaisia seurauksia virheellisten tai puutteellisten tietojen

¹ Kuluttajille tarkoitettujen rahoituspalvelujen etämyynnistä ja neuvoston direktiivin 90/619/ETY sekä direktiivien 97/7/EY ja 98/27/EY muuttamisesta 23.9.2002 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/65/EY (EYVL 2002, L 271, s. 16).

² Kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/48/EY (EUVL 2008, L 133, s. 66).

³ Kuluttajan oikeuksista, neuvoston direktiivin 93/13/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 1999/44/EY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 85/577/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/7/EY kumoamisesta 25.10.2011 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/83/EU (EUVL 2011, L 304, s. 64).

antamisella on peruuttamisoikeuden käyttämisen kannalta. Lisäksi unionin tuomioistuin ottaa kantaa – edelleenkin samassa yhteydessä ja saman direktiivin kannalta – kysymyksiin kuluttajan peruuttamisoikeuden väärinkäytöstä ja peruuttamisoikeuden menettämisestä passiivisuuden perusteella.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

Aluksi unionin tuomioistuin tarkastelee moottoriajoneuvoa koskevan leasingsopimuksen, jossa ei sovita kuluttajan velvoitteesta lunastaa ajoneuvo, luonnetta direktiivin 2002/65, direktiivin 2008/48 ja direktiivin 2011/83 kannalta.

Ensinnäkin direktiivin 2011/83 osalta unionin tuomioistuin katsoo, että moottoriajoneuvoa koskeva leasingsopimus, jolle on ominaista se, että kyseisessä sopimuksessa tai erillisessä sopimuksessa ei määrätä, että kuluttaja on velvollinen lunastamaan ajoneuvon sopimuksen päättyessä, kuuluu kyseisen direktiivin soveltamisalaan sen 2 artiklan 6 alakohdassa tarkoitettuna palvelusopimuksena.⁴ Palvelusopimuksen käsite on nimittäin määritelty laajasti ja se on ymmärrettävä siten, että se kattaa kaikki sopimukset, jotka eivät kuulu direktiivissä määritellyn kauppasopimuksen käsitteen alaan.⁵ Tässä asiassa tarkoitettua leasingsopimusta, jolla elinkeinonharjoittaja sitoutuu antamaan ajoneuvon kuluttajan käyttöön osamaksuja vastaan ja johon ei liity ajoneuvon lunastusvelvollisuutta leasingjakson lopussa, ei ole pidettävä kauppasopimuksena, koska sopimuksessa ei määrätä ajoneuvon omistusoikeuden siirtämisestä kuluttajalle. Tällainen leasingsopimus ei myöskään kuulu niiden direktiivissä 2011/83 lueteltujen sopimusten joukkoon, jotka on jätetty direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle.⁶

Toiseksi unionin tuomioistuin katsoo, että tällainen sopimus ei kuulu direktiivin 2008/48 soveltamisalaan. Vaikka se nimittäin kuuluu direktiivissä tarkoitettuna leasingsopimuksen käsitteen alaan,⁷ se on kuitenkin nimenomaisesti jätetty kyseisen direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle, koska siihen ei liity kuluttajan velvoitetta lunastaa sopimuksen kohteena oleva tavara sopimuksen päättyessä.

Kolmanneksi unionin tuomioistuin katsoo niin ikään direktiivin 2002/65 osalta, että moottoriajoneuvoa koskeva leasingsopimus, jolle on ominaista muun muassa se, että kyseisessä sopimuksessa tai erillisessä sopimuksessa ei määrätä, että kuluttaja on velvollinen lunastamaan ajoneuvon sopimuksen päättyessä, ei kuulu mainitun direktiivin soveltamisalaan. Unionin tuomioistuin muistuttaa nimittäin, että jotta sopimus kuuluu direktiivin 2002/65 soveltamisalaan, edellytetään muun muassa, että sen tarkoituksena on ”rahoituspalvelun”, kuten esimerkiksi luottopalvelun, tarjoaminen.⁸ Vaikka on totta, että moottoriajoneuvoa koskevaan leasingsopimukseen ilman lunastusvelvoitetta liittyy osatekijöinä sekä luotto että vuokraus, unionin tuomioistuin huomauttaa, että tällainen sopimus ei olennaisesti eroa pitkäaikaisesta

⁴ Direktiivin 2011/83 2 artiklan 6 alakohdan nojalla ”palvelusopimuksella” tarkoitetaan ”muuta sopimusta kuin kauppasopimusta, jonka mukaisesti elinkeinonharjoittaja suorittaa tai sitoutuu suorittamaan kuluttajalle palvelun ja kuluttaja maksaa tai sitoutuu maksamaan palvelun hinnan”.

⁵ Direktiivin 2011/83 2 artiklan 5 alakohdassa säädetyn määritelmän mukaan ”kauppasopimuksella” tarkoitetaan ”sopimusta, jonka mukaisesti elinkeinonharjoittaja luovuttaa tai sitoutuu luovuttamaan kuluttajalle tavaran omistusoikeuden ja kuluttaja maksaa tai sitoutuu maksamaan tavaran hinnan, mukaan lukien sopimukset, jotka koskevat sekä tavaroita että palveluja”.

⁶ Luettelo säädetään direktiivin 2011/83 3 artiklan 3 kohdassa.

⁷ Käsite määritellään direktiivin 2008/48 2 artiklan 2 kohdan d alakohdassa.

⁸ Direktiivin 2002/65 2 artiklan b alakohdassa säädetyn määritelmän mukaan rahoituspalvelujen käsitteellä tarkoitetaan ”pankki-, luotto-, vakuutus-, yksilöllisiä eläkejärjestely-, sijoitus- tai maksupalveluja”.

ajoneuvonvuokrasopimuksesta. Kun tämän tyyppisen sopimuksen pääasiallisena tarkoituksena on siis ajoneuvon vuokraaminen, sitä ei voida luokitella luottopalveluun liittyväksi rahoituspalvelusopimukseksi.

Tämän jälkeen unionin tuomioistuin tulkitsee direktiiviä 2011/83 moottoriajoneuvoa koskevan leasingsopimuksen, johon ei liity kuluttajan lunastusvelvoitetta, yhteydessä ja tarkastelee ensinnäkin etäsopimuksen käsitettä⁹ ja muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehdyn sopimuksen käsitettä.¹⁰

Siten unionin tuomioistuin katsoo yhtäältä, että palvelusopimusta, jonka kuluttaja ja elinkeinonharjoittaja ovat tehneet etäviestimen avulla, ei voida luokitella etäsopimukseksi, kun sopimuksen tekemistä on edeltänyt neuvotteluvaihe, jossa kuluttaja ja välittäjä, joka on toiminut elinkeinonharjoittajan nimissä tai puolesta, ovat olleet samanaikaisesti fyysisesti läsnä ja jonka aikana kuluttaja on saanut välittäjältä kaikki direktiivissä 2011/83¹¹ tarkoitetut tiedot ja hän on voinut esittää välittäjälle kysymyksiä suunnitellusta sopimuksesta tai esitetystä tarjouksesta varmistuakseen siitä, millainen ulottuvuus olisi hänen mahdollisella sopimukseen perustuvalla sitoumuksellaan elinkeinonharjoittajan kanssa.

Unionin tuomioistuin katsoo toisaalta, että kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välistä palvelusopimusta ei voida luokitella muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehdyksi sopimukseksi, kun etäviestimen avulla tehdyn sopimuksen valmisteluvaiheessa kuluttaja on vierailut sellaisen välittäjän toimitiloissa, joka on sopimusneuvotteluissa toiminut elinkeinonharjoittajan nimissä tai puolesta mutta joka harjoittaa eri alan liiketoimintaa kuin kyseinen elinkeinonharjoittaja, edellyttäen, että kaksi edellytystä täyttyvät. Tässä yhteydessä edellytetään, 1) että kuluttaja olisi tavanomaisesti valistuneena ja kohtuullisen tarkkaavaisena ja huolellisena keskivertokuluttajana osannut varautua siihen, että kun hän vierailee välittäjän toimitiloissa, välittäjä ottaa häneen yhteyttä kaupallisessa tarkoituksessa mainitun elinkeinonharjoittajan kanssa tehtävän palvelusopimuksen neuvottelemista ja tekemistä varten, ja 2) että kuluttaja on helposti voinut ymmärtää, että kyseinen välittäjä toimi kyseisen elinkeinonharjoittajan nimissä tai puolesta.

Toiseksi unionin tuomioistuin arvioi direktiivin 2011/83 16 artiklassa säädettyjä poikkeuksia, joiden nojalla kuluttajalla ei ole peruuttamisoikeutta tietyissä tilanteissa, ja katsoo, että elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välinen moottoriajoneuvoa koskeva leasingsopimus, jota on pidettävä kyseisessä direktiivissä tarkoitettuna palvelua koskevana etäsopimuksena tai muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehtynä sopimuksena, kuuluu autonvuokrauspalveluja, joiden osalta sopimus edellyttää suoritusta määrätyn ajankohtana tai määrätyn ajan kuluessa, koskevan poikkeuksen alaan,¹² jos kyseisen sopimuksen pääasiallisena tarkoituksena on, että kuluttaja voi käyttää ajoneuvoa kyseisessä sopimuksessa määrätyn ajanjakson kuluessa säännöllisesti suoritettuja rahamääräisiä maksuja vastaan. Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin toteaa yhtäältä, että mainitussa poikkeussäännöksessä käytetty sana ”määrätty” voi kattaa myös

⁹ Direktiivin 2011/83 2 artiklan 7 alakohdan mukaan etäsopimuksella tarkoitetaan ”sopimusta, joka tehdään elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä etämyyntiä varten luodussa myynti- tai palveluntarjoantajärjestelmässä ilman, että elinkeinonharjoittaja ja kuluttaja ovat samanaikaisesti fyysisesti läsnä, ja käyttäen pelkästään yhtä tai useampaa etäviestintä sopimuksen tekemiseen asti, sopimuksen tekemisen ajankohta mukaan lukien”.

¹⁰ Direktiivin 2011/83 2 artiklan 8 alakohdan mukaan muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehdyllä sopimuksella tarkoitetaan ”elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välistä sopimusta, joka tehdään sekä elinkeinonharjoittajan että kuluttajan ollessa samanaikaisesti fyysisesti läsnä paikassa, joka ei ole elinkeinonharjoittajan toimitila”.

¹¹ Tarkemmin ottaen direktiivin 2011/83 6 artiklassa tarkoitetut tiedot.

¹² Direktiivin 2011/83 16 artiklan I alakohdassa säädetään poikkeuksesta, jota sovelletaan, ”jos kyse on majoituksen tarjoamisesta muuhun kuin asumistarkoitukseen, tavaroiden kuljetuksesta, autonvuokrauspalveluista, ravintolapalveluista tai vapaa-ajanpalveluista, jos sopimus edellyttää suoritusta määrätyn ajankohtana tai määrätyn ajan kuluessa”.

pidempiaikaisia vuokrasopimuksia, kuten pääasiassa kyseessä olevan 24 kuukauden pituisen leasing sopimuksen, kunhan sopimuksen voimassaoloaika on määritelty sopimuksessa riittävän tarkasti. Toisaalta unionin tuomioistuin korostaa, että kun on kyse leasing sopimuksesta, joka koskee ajoneuvoa, joka on erityisesti hankittu kuluttajan pyynnöstä ja kuluttajan määrittelemien vaatimusten mukaisesti, jos kuluttajalla katsottaisiin olevan peruuttamisoikeus, elinkeinonharjoittajan voisi olla vaikea osoittaa ajoneuvoa uuteen käyttöön. Kun erityisesti otetaan huomioon kuluttajan määrittämät ajoneuvon ominaisuuksia koskevat vaatimukset, voisi nimittäin käydä niin, että elinkeinonharjoittaja ei onnistu kohtuullisen ajan kuluessa peruuttamisoikeuden käyttämisestä osoittamaan ajoneuvoa toiseen vastaavaan käyttöön alun perin suunniteltua leasingjaksoa vastaavaksi ajaksi kärsimättä merkittäviä taloudellisia tappioita.

Tämän jälkeen unionin tuomioistuin tulkitsee direktiiviä 2008/48 ja toteaa, että asiassa C-47/21 ja asiassa C-232/21 kyseessä olevat luottosopimukset, joiden tarkoituksena on ollut rahoittaa käytettyjen autojen ostaminen yksityiskäyttöön, kuuluvat luottosopimuksina direktiivin 2008/48 soveltamisalaan.¹³

Unionin tuomioistuin täsmentää sitä, millainen ulottuvuus on elinkeinonharjoittajan velvollisuudella antaa tietoja kyseisen direktiivin soveltamisalaan kuuluvissa luottosopimuksissa¹⁴ ja erityisesti elinkeinonharjoittajan velvollisuudella antaa tietoja peruuttamisoikeudesta.¹⁵ Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin katsoo, että mainittu velvollisuus on esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa säädetään laillinen oletama, jonka mukaan elinkeinonharjoittaja on täyttänyt velvollisuutensa antaa kuluttajalle peruuttamisoikeutta koskevat tiedot, kun se viittaa sopimuksessa kansallisiin säännöksiin, joissa puolestaan viitataan peruuttamisoikeutta koskevaan lakisääteiseen tiedotusmalliin, mutta käyttää tässä mallissa olevia ehtoja, jotka ovat ristiriidassa direktiivin 2008/48 mukaisten vaatimusten kanssa.¹⁶ Jos kansallinen tuomioistuin, jonka käsiteltävänä on oikeusriita, jossa vastakkain on ainoastaan yksityisiä, ei voi tulkita tällaista kansallista säännöstöä mainitun direktiivin mukaisesti, sillä ei ole pelkästään unionin oikeuden perusteella velvollisuutta jättää kyseistä säännöstöä soveltamatta, sanotun kuitenkin rajoittamatta kyseisellä tuomioistuimella olevaa mahdollisuutta jättää säännöstöä soveltamatta kansallisen oikeuden perusteella tai, jos tämä ei ole mahdollista, asianosaisella, jonka oikeuksia on loukattu sen vuoksi, että kansallinen oikeus on ristiriidassa unionin oikeuden kanssa, olevaa oikeutta vaatia korvausta tällä perusteella kärsimästään vahingosta.

Unionin tuomioistuin ottaa kantaa myös eri seikkoihin, jotka liittyvät direktiivissä 2008/48 säädettyyn peruuttamisoikeuteen.¹⁷

Ensinnäkin unionin tuomioistuin täsmentää peruuttamisen määräajan alkamisajankohtaa. Tässä yhteydessä se toteaa, että kun luotonantajan direktiivin 2008/48¹⁸ nojalla kuluttajalle antamat tiedot osoittautuvat puutteellisiksi tai virheellisiksi, direktiivissä säädetty neljäntoista päivän pituinen peruuttamisen määräaika alkaa kulua vain, jos tietojen puutteellisuus tai virheellisyys ei ole omiaan vaikuttamaan kuluttajan kykyyn hahmottaa hänelle kyseisen direktiivin mukaisesti kuuluvien oikeuksien ja velvollisuuksien laajuutta eikä kuluttajan päätökseen tehdä sopimus eikä

¹³ Direktiivin 2008/48 2 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

¹⁴ Tiedoista, jotka sopimuksissa on mainittava, säädetään direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 alakohdassa.

¹⁵ Direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan p alakohdassa säädetään velvollisuudesta mainita luottosopimuksessa kuluttajan peruuttamisoikeus tai ettei sitä ole, tämän oikeuden käyttämisen määräaika ja muut ehdot sen käyttämiselle.

¹⁶ Direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan p alakohta.

¹⁷ Direktiivin 2008/48 14 artiklan 1 kohdassa säädetään, että kuluttajalla on neljäntoista kalenteripäivää aikaa peruuttaa luottosopimus esittämättä perusteluja.

¹⁸ Direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan nojalla.

se ole omiaan viemään häneltä mahdollisuutta tarvittaessa käyttää oikeuksiaan edellytyksin, jotka ovat pääasiallisesti samat kuin ne, jotka olisivat vallinneet, jos kyseiset tiedot olisi annettu täydellisinä ja oikeina. On nimittäin niin, että puutteellisten tai virheellisten tietojen antaminen voidaan rinnastaa tietojen antamatta jättämiseen vain, jos se johtaa kuluttajaa harhaan hänelle kuuluvista oikeuksista ja velvollisuuksista ja jos kuluttaja on näin ollen tehnyt sopimuksen, jota hän ei mahdollisesti olisi tehnyt, jos hän olisi saanut kaikki tiedot täydellisinä ja aineellisesti oikeina.

Toiseksi unionin tuomioistuin arvioi sitä, miten luottosopimuksen täyttäminen kokonaisuudessaan vaikuttaa peruuttamisoikeuden säilymiseen. Tässä yhteydessä se katsoo, että luottosopimuksen täyttäminen kokonaisuudessaan merkitsee, että peruuttamisoikeus lakkaa. Koska nimittäin sopimuksen täyttäminen on mekanismi, joka luonnostaan johtaa sopimusvelvoitteiden lakkaamiseen, kuluttaja ei enää voi vedota peruuttamisoikeuteensa, kun sopimuspuolet ovat täyttäneet luottosopimuksen kokonaisuudessaan ja kun kyseiseen sopimukseen perustuvat vastavuoroiset velvoitteet ovat tästä syystä päättyneet.

Kolmanneksi unionin tuomioistuin katsoo kuluttajalla olevan peruuttamisoikeuden käyttämisestä, että luotonantaja ei voi pätevästi vedota siihen, että kuluttaja on käyttänyt väärin peruuttamisoikeuttaan, koska kuluttaja on menetellyt tietyllä tavalla sopimuksen tekemisen ja peruuttamisoikeuden käyttämisen välisenä aikana, jos luottosopimuksessa olevat tiedot ovat puutteellisia tai virheellisiä direktiivin 2008/48 vastaisesti siten, että peruuttamisen määräaika ei ole alkanut kuluu, koska tietojen puutteellisuus tai virheellisyys on vaikuttanut kuluttajan kykyyn hahmottaa hänelle mainitun direktiivin mukaisesti kuuluvien oikeuksien ja velvollisuuksien laajuus ja kuluttajan päätökseen tehdä sopimus.

Neljänneksi unionin tuomioistuin ottaa kantaa peruuttamisoikeuden menettämiseen passiivisuuden perusteella ja toteaa, että direktiivi 2008/48 on esteenä sille, että luotonantaja voi siinä tapauksessa, että kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan direktiivissä säädettyjen edellytysten mukaisesti,¹⁹ vedota kyseisen oikeuden menettämiseen passiivisuuden perusteella, jos vähintään yhtä direktiivissä tarkoitettua²⁰ pakollista tietoa ei ole luottosopimuksessa tai se on siinä puutteellisenä tai virheellisenä eikä sitä ole asianmukaisesti annettu tiedoksi myöhemmin ja jos näin ollen peruuttamisen määräaika ei ole alkanut kuluu. Direktiivissä 2008/48 ei nimittäin säädetä minkäänlaisesta ajallisesta rajoituksesta kuluttajan peruuttamisoikeuden käyttämiselle edellä kuvatussa tilanteessa. Näin ollen tällaista rajoitusta ei voida ottaa käyttöön kansallisella säännöstöllä.

Viidenneksi unionin tuomioistuin tarkastelee peruuttamisoikeuden vaikutuksia. Tässä yhteydessä se toteaa, että peruuttamisoikeus, luettuna yhdessä tehokkuusperiaatteen kanssa, on esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan kuluttajan, joka peruuttaa liitännäisen luottosopimuksen,²¹ on palautettava luotolla rahoitettu tavara luotonantajalle tai oltava saattanut luotonantaja viivästyksen tavaran vastaanottamisessa ilman, että tällä luotonantajalla olisi velvollisuus maksaa samanaikaisesti takaisin kuluttajan jo maksamat luoton kuukausierät. Jollei nimittäin tarkistuksista, jotka ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on suoritettava, muuta johdu, kansalliset menettelysäännöt, joissa säädetään, että luotonottajan, joka peruuttaa luottosopimuksen, on palautettava luotolla rahoitettu tavara luotonantajalle tai oltava saattanut luotonantaja viivästyksen tavaran vastaanottamisessa ilman, että tällä luotonantajalla olisi

¹⁹ Näistä edellytyksistä säädetään direktiivin 2008/48 14 artiklan 1 kohdassa.

²⁰ Pakollisista tiedoista säädetään direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdassa.

²¹ Liitännäisen luottosopimuksen käsite määritellään direktiivin 2008/48 3 artiklan n alakohdassa.

velvollisuus maksaa samanaikaisesti takaisin jo maksetut luoton kuukausierät, ovat omiaan tekemään peruuttamisoikeuden käyttämisen käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi.